

Deklarācija par J.Bordāna vadītā Ministru kabineta darba plānu

1. Nelokāms eiroatlantiskais kurss

Mūsu vīzija. Lai 2004. gadā Latvijas Republika iestātos NATO un Eiropas Savienībā, bija jāveic smags darbs, taču tādējādi mūsu valsts pārvarēja savu ģeopolitisko nolemtību, galīgi nostiprinot to ar eiro ieviešanu 2014. gadā. Latvija nevarētu pilnvērtīgi būt daļa no Rietumu pasaulei, kurā tā vēsturiski un kultūras ziņā bija piederīga līdz PSRS īstenotajai okupācijai, ja tā nebūtu ES un NATO dalībvalsts. Latvijas dalībai NATO un ES ir neapstrīdama vērtība, tāpēc šī dalība jāturpina un jāstiprina.

- Īpašs likums par 2 % no IKP aizsardzības budžetam neatkarīgi no apstākļiem. Latvijā turpināt izvietot NATO spēkus.
- Iestāšanās pret ekonomisko bēgļu iepludināšanu Latvijā un ES.
- Vadošo ārvalstu plašsaziņas līdzekļu monitorings, lai ĀM varētu precīzi reaģēt, aizstāvot Latvijas intereses.
- Kultūrtelpas un digitālās vides attīstība un aizsardzība – nacionālās drošības garants. Latvietības saglabāšana diasporā.
- Valstiski nozīmīgu amatu liegums padomju režīma augstākā līmeņa nomenklatūras darbiniekiem.
- Zemessardzes un jaunsardzes attīstība.

2. Bezkompromisu tiesiskums un likuma vara

Mūsu skatījums. Maksātspējas procesā nepietiekami aizsargātās kreditoru intereses, spriedumu kvalitāte komercstrīdos, spriedumu izpildes kvalitāte un ilgjie tiesas procesi investoriem liek būt īpaši piesardzīgiem. Korupcijas skandāli tiesās, ekonomikas policijā, prokuratūrā un šo iestāžu darbs nerada apdraudējumu ekonomiskajiem noziedzniekiem, un tādējādi uzņēmējdarbības vide kļūst neparedzama. Nepieciešams atteikties no ofšoriem, banku sektorā jāmazina nerezidentu "netīrās" naudas ieplūšana.

Risinājumi "Tieslietu sistēma un cīņa ar korupciju"

- Lai apkarotu korupciju un sargātu valsts drošību, padarīsim efektīvāku drošības iestāžu darbu.
- Izveidosim atsevišķu tiesu specializāciju ekonomisko un finanšu noziegumu jomā (līdzīgi kā ar reiderisma lietām).

- Stiprināsim tiesu priekšsēdētāju un virsprokuroru nozīmi un atbildību. Nepieciešams paaugstināt tiesnešu kvalifikāciju un specializāciju un plašāk izmantot ārpustiesas strīdu izskatīšanas veidus: šķīrējtiesas un mediāciju. Sīko noziegumu dekriminalizācija.
- Nepieciešami stingrāki tiesu procesuālie labojumi, lai, piemēram, nebūtu iespējams novilcināt tiesas procesus. Jāstiprina advokatūras atbildība un ētika. Jāturpina stiprināt maksātnešpējas administratoru statuss un uzraudzības sistēma.
- Strauja izmeklētāju nodrošinājuma (algas, aprīkojums) pārskatīšana atbilstoši rezultatīvājiem raādītājiem un prasmu, kompetenču uzlabošana.

3. Iekļaujoša un taisnīga Latvija

Mūsu vīzija. Labākā dzimstības veicināšanas programma ir ekonomiski attīstīta, turīga un visām ģimenēm draudzīga valsts, kurā visi latvieši - gan etniskie, gan jaunie, gan vietējie, gan globālie - jūtas droši, gaidīti, pieņemti un tādēļ vēlas šeit radīt un audzināt savus bērnus. Tauta, kas par savējiem uzskata tos, kas ciena mūsu valodu un kultūru, vēlas savu dzīvi saistīt ar Latviju un veidot šeit savas ģimenes.

- Atbalstīsim nevalstisko sektoru un pilsoņu līdzdalību visos līmeņos. Panāksim saprātīgus atvieglojumus uzņēmumiem, kas ziedo sabiedriskā labuma organizācijām. Izvairīsimies no nepamatotām iniciatīvām, kas ierobežo pilsoniskās sabiedrības un NVO brīvību. Nodrošināsim regulāru valsts finansējumu NVO fondam.
- Garantēsim tiesisko aizsardzību ģimenēm, prioritizējot bērnu, cilvēku ar īpašām vajadzībām intereses, tajā skaitā, nodrošinot plašāku nepieciešamo sociālo pakalpojumu grozu un respektējot dažādu sociālo grupu intereses. Pilnveidosim valsts pakalpojumu nodrošinājumu cilvēkiem ar īpašām vajadzībām, vienkāršojot novērtēšanu un atskaites, sniedzot vairāk brīvības klientam pakalpojuma izmantošanā.
- Respektējot nacionālo interešu aizsardzību, rosināsim piešķirt Latvijas Republikā dzimušajiem Latvijas valsts piederīgo nepilngadīgajiem bērniem Latvijas pilsonību, ja vien viņu vecāki neizvēlas par labu citas valsts pilsonību.
- Attīstīsim iekšējās mobilitātes veicināšanas programmu – jo cilvēki izvēlas dzīvot tur, kur ir darbs. Atbalstīsim cilvēku izvēli darba dēļ pārcelties uz citu dzīvesvietu Latvijā. Lai pārcelšanās Latvijā ietvaros ir alternatīva aizbraukšanai prom.
- Izstrādāsim gudras imigrācijas programmu. Izveidosim skaidros kritērijos balstītu augstas kvalifikācijas speciālistu piesaistes programmu. Kā mērķa grupu gudrās imigrācijas programmai vērtēsim Latvijā augstāko izglītību ieguvušos ārvalstu studentus, kas studējot iepazinuši mūsu valodu, kultūru, respektē mūsu valsts neatkarību un demokrātiskās vērtības.

4. Stabils valsts finanses un finanšu sektors

Mūsu vīzija. Ir pienācis laiks īstenot sabalansētu valsts budžetu. Latvijas ekonomiku raksturo izvairīšanās no nodokļu nomaksas, savukārt nodokļu politiku – netaisnīgums un vēsturiski noteiktas, bieži vien nepamatotas nodokļu likmes un administrēšanas īpatnības. Latvija varētu būt viens no līderiem nodokļu likumdošanas mainīšanas biežumā. Mazo algu saņēmējiem nodokļi joprojām ir pārāk lieli. Mērķtiecīga iedzīvotāju ienākumu audzēšana ir viens no izskaidrojumiem, kā īgauņiem izdelves panākt pozitīvu migrācijas bilanci.

Risinājumi “Atbildīga budžeta politika un banku sektors”

- Stingri ievērosim fiskālo disciplīnu, nepieļausim nekontrolētu izdevumu pieaugumu un rūpēsimies, lai visi izdevumi būtu pamatoti. Ieviesīsim regulāru visu budžeta programmu pārvērtēšanu, novērtējot to efektivitāti. Tuvāko gadu laikā sasniegsim sabalansētu budžetu.
- Kāpināsim nodokļu ieņēmumus līdz 35% no IKP, ievērojami samazinot ēnu ekonomiku, paplašinot nodokļu bāzi, atceļot izņēmumus un padarot nodokļu sistēmu progresīvāku un caurspīdīgāku.
- Nodokļus būtiski grozīsim reizi četros gados – vienā Saeimas sasaukumā iespējamās tikai vienas būtiskas nodokļu sistēmas izmaiņas, lai dotu iespēju ekonomikai piemēroties pārmaiņām.
- Ieviesīsim ēnu ekonomikas reālas apkarošanas plānu – padarot ļoti dārgu un neizdevīgu darbu ar nelegālām skaidras naudas plūsmām, ieviešot plašākā apjomā PVN reversās piemērošanas kārtību, stimulējot nozarēm un reģioniem atbilstošus risinājumus nodokļu nomaksas veicināšanai (nozaru minimālās algas, atbilstoši risku analīzes modeļi VID darbam utt.).
- Sakārtosim nodokļu politiku, tai skaitā, ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamā minimuma paaugstināšana vismaz līdz 500 eiro mēnesī un esošās neapliekamā minimuma piemērošanas kārtības vienkāršošana.
- Nodokļu slogu pārnēsīsim no darba uz kapitālu, piesārņojuma veidošanu un greznumlietu un akcīzes preču patēriņu. Sakārtosim dabas resursu nodokļa sistēmu, skaidri ieviešot principu – piesārņotājs maksā. Turpināsim pārskatīt akcīzes nodokļa likmes, nodrošinot Latvijas ekonomikas starptautisko konkurētspēju un vienlaikus pieaugošus valsts budžeta ieņēmumus.
- Veiksīm nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu MONEYVAL ziņojumā ietvertās prasības finanšu sektora uzraudzības stirpināšanai.

5. Efektīva valsts pārvalde

Mūsu vīzija. Neefektīva valsts pārvalde ir būtisks iemesls tam, kāpēc sabiedrības uzticība valsts sektoram ir tik zema. Ja valsts sektors ir neefektīvs, tajā lieki tiek nodarbināts darbaspēks, kuru varētu izmantot tajā jomās, kur tā trūkst. Ir strauji jāreformē valsts pārvalde, veicot auditu un ieceļot kompetentus, labi apmaksātus darbiniekus valsts un pašvaldību institūcijās un uzņēmumos.

Risinājumi “Valsts sektora efektivitāte”

- Atbalsta funkciju centralizēšana un apvienošana, uzticot tās Valsts kancelejai (VK) vai kādai citai iestādei, tādu kā algu grāmatvedība (vismaz tūkstoš nodarbinātie uz grāmatvedi), personālvadība, iepirkumi, IT pakalpojumi; vienotie pakalpojumu centri.
- Līdzīgi kā tiesu priekšsēdētājiem, arī citiem valsts pārvaldes iestāžu vadītājiem, piem., LIAA, CVK, Privatizācijas aģentūras, Valsts kases, Latvijas Bankas Padomes, kā arī pašvaldību vadītājiem, jānosaka amata termiņa ierobežojums līdz desmit gadiem; ilgstoša atrašanās vienā amatā var sekmēt stagnāciju un korupcijas risku, kā arī mazina sabiedrības uzticēšanos valsts pārvaldei.
- Komerčiālo valsts uzņēmumu centralizēta pārvaldīšana MP paspārnē, kuru uzticētu nelielai, neatkarīgai, augsti kvalificētai un labi apmaksātai profesionālu ekspertu un finansistu komandai. Labas pārvaldības principi un OECD korporatīvās pārvaldības standarti pilnībā attiecināti uz pašvaldībām un to uzņēmumiem, tostarp arī, lai piesaistītu neatkarīgus un profesionālus vadītājus.
- Lielo valsts un pašvaldību uzņēmumu akciju pārdošana nelielā apjomā, piem., 20 % no pamatkapitāla, vai obligāciju izvietošana biržā. Tā ieviestu labas korporatīvās

pārvaldības principus un sniegtu iespēju lielāku daļu pensiju kapitāla ieguldīt Latvijā.

- IT lietu birojs MP paspārnē, lai neatkārtotos e-veselības un e-skolas stāsti; automātiska datu apmaiņa starp valsts un pašvaldību iestāžu sistēmām (Igaunijas X-Road modelis); vienkāršota e-paraksta plašāka lietošana, elektronisko rēķinu ieviešana un maksimāla dokumentu aprīte digitālā vidē valsts pārvaldē.
- Apvienosim Konkurences padomi ar Patērētāju tiesību aizsardzības centru un ietaupītos līdzekļus izmantosim, lai audzētu iestādes finansiālo un izmeklēšanas kapacitāti. Likvidēsim Privatizācijas aģentūru un slēgsim atlikušos privatizācijas sertifikātu kontus.

6. Stipri reģioni un moderna lauksaimniecība

Mūsu vīzija: Latvija ir pārāk sadrumstalota, un novadi pārsvarā ir mazas, ne-efektīvas ekonomiskas vienības. Spēcīgi novadi un stipri reģioni spētu labāk veicināt uzņēmējdarbību, uzlabot dzīves kvalitāti un efektīvāk risināt sociālos jautājumus. Neizlēmīgas reģionālās politikas dēļ ievērojama Latvijas darbaspēka daļa reģionos netiek efektīvi izmantota. Ir jārada instrumenti lauksaimnieciskās darbības pievienotās vērtības paaugstināšanai t.sk. no apstrādā hektāra, kā arī saimniecību darbības dažādošanai.

Risinājumi “Spēcīgi novadi un stipri reģioni”

- Veiksīm pārdomātu administratīvi teritoriālo reformu, nodrošinot ekonomiski spēcīgu vietējo pašvaldību (novadu) veidošanu, kas atbilstu Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likuma prasībām. Rūpēsimies, lai pamatpakalpojumi būtu pieejami iedzīvotājiem pēc iespējas tuvāk to dzīvesvietai. 2021.gada pašvaldību vēlēšanām ir jānotiek reformētajās pašvaldībās.
- Atbalstīsim jēgpilnu un ilgtspējīgu pašvaldību teritorijas attīstības plānošanu, veicinot koordinētu izglītības, veselības un sociālo pakalpojumu sniegšanu, valsts funkciju īstenošanu, kā arī transporta infrastruktūras izveidi un investīciju piesaisti. Saglabāsim 5 plānošanas reģionus, to koordinējošo lomu pastiprinot ar Ministru kabineta ieceltiem prefektiem.
- Celsim Rīgas un Pierīgas starptautisko konkurētspēju, veidojot īpašu Pierīgas apriņķi, kurā ietilptu visas Pierīgas funkcionālā areāla pašvaldības un Rīga. Uzlabosim sadarbību starp valsts pārvaldi un Rīgas pašvaldību.
- Pārskatīsim līdzšinējo pašvaldību projektu finansēšanas kārtību, nosakot lielāku pašvaldību līdzfinansējumu projektiem.
- OECD korporatīvās pārvaldības standartus attiecināsim uz pašvaldību uzņēmumiem, t.sk. lai piesaistītu neatkarīgus un profesionālus vadītājus. Veicināsim pašvaldību uzņēmumu akciju pārdošanu nelielā apjomā, piemēram 10-20% no pamatkapitāla.
- Noteiksīm visā Latvijas teritorijā vienādus nodokļu atlaižu sistēmas nosacījumus, lai mazinātu pašvaldību savstarpējo konkurenci.
- Ierosināsim pilsētu un novadu priekšsēdētāju pilnvaru termiņu ierobežot – ne vairāk kā divus termiņus pēc kārtas.

Risinājumi “Ilgtspējīga attīstība”

- Ieviesīsim taras depozīta sistēmu. Veicināsim atkritumu šķirošanu un pārstrādi.
- Plaši ieviesīsim “zaļos iepirkumus” publiskajā sektorā, veicināsim uzņēmumu pāreju uz aprītes ekonomiku. Atbalstīsim zaļās investīcijas un zaļo uzņēmējdarbību.

- Veicināsim daudzdzīvokļu māju siltināšanu, izstrādājot atvieglotu procedūru lēmumu pieņemšanai par mājokļu renovāciju.
- Stiprināsim vides dienestu kapacitāti pilsētu vides piesārņojuma monitoringā un mazināšanā.
- Aktīvi piedalīsimies starptautiskajā klimata pārmaiņu novēršanas procesā.

Risinājumi “Daudzveidīga un moderna lauksaimniecība”

- Aizstāvēsim Latvijas intereses ES kopējās lauksaimniecības politikas veidošanā un tiešo maksājumu tuvināšanu ES vidējam līmenim, saglabājot lauku attīstības finansējumu.
- Atbalsta maksājumu mērķtiecīgāka novirzīšana mazo un vidējo saimniecību konkurētspējas stiprināšanai. Pārdalošā maksājuma ieviešana. Nākamajā ES fondu plānošanas periodā noteikt investīciju programmu atbalsta griestus 500 000 EUR visā periodā un ieviest tiešo maksājumu griestus ne augstākus par 150 000 EUR gadā vienai lauku saimniecībai.
- Atbalsts konkurētspējīgām vienas ģimenes saimniecībām, konsultatīvs atbalsts, kredītfinansējuma piesaiste (Altum), administratīvā sloga mazināšana (atskaites, grāmatvedība, būvniecības process).
- ES finansējuma koncentrēšana intensīvākas/APV ražošanas projektiem, lai no katra hektāra gūtu pēc iespējas lielākus ienākumus, piem., virs 1000 eiro.
- Nepieļausim nesamērīgus atbalsta maksājumus attiecībā pret saimniecību ienākumiem vai ieguldījumu vides saglabāšanā (piemēram, zālāju apļaušana neturot dzīvniekus un nepārdodot lopbarību): katrs Latvijas zemes hektārs ir tautsaimniecības resurss, no kura jātiecas gūt saimnieciskās darbības ienākumus vismaz 1000 eiro apmērā.
- Zemes fondam aktīvāk jāizmanto pirmpirkuma tiesības, lai zemes resursi nekonzentrētos nedaudzu lielsaimnieku rokās.
- Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem saimniecību izveidē, tostarp priekšrocības nomāt zemi no Zemes fonda ar iespēju to izpirkt, augstāka atbalsta intensitāte programmās, atbalsts pašu ieguldījuma apjoma mazināšanai darbības uzsākšanai.
- Atbalsts kooperācijas tīklu izveidei, tostarp kompetentu speciālistu piesaiste tīklu vadīšanai un atbalsta instrumentu izstrāde koplietošanas aktīvu izveidei.
- Sistemātisks atbalsts augļkopībai, dārzenkopībai, dārzkopībai un bioloģiskajām saimniecībām.
- Sekmēt ilgpējīgas un videi draudzīgas lauksaimniecības prakses ieviešanu, veicinot pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību.
- Aktīva zināšanu ieviešana praksē. Konsultāciju pakalpojumu pieejamība, pētījumu demonstrējumi, zinātnisko institūciju ciešāka sadarbība ar ražotājiem.
- Palielināt kvalitatīvu vietēji ražoto produktu patēriņu valsts un pašvaldības iestādēs.

7. Uzņēmējdarbībai draudzīga vide

Mūsu vīzija. Jebkādas iniciatīvas, kuru mērķis ir uzlabot uzņēmējdarbības vidi, jāvērtē saistībā ar to, kā tās veicina pievienotās vērtības paaugstināšanu. Jāpilinveido atbalsta programmas ražošanas ar augstu pievienoto vērtību uzsākšanai un eksportam. Jāveido paredzama un Baltijas jūras reģionā konkurētspējīga nodokļu politika, samazinot darbaspēka nodokļu slogu tieši zemāko algu pelnītājiem. Latvijai jāklūst par investīcijām draudzīgāko vidi Baltijā, lai šeit veicinātu ražošanas uzņēmumu un starptautisko pakalpojumu centru veidošanu.

Ja Latvijā turpinās pastāvēt zemas algas un nozares ar zemu pievienoto vērtību, tad vidējo ES dzīves līmeni būs grūti sasniegt. Latvijas valsts un uzņēmumu ieguldījums pētniecībā un attīstībā (R&D) ir starp trim zemākajiem Eiropā. Tas skaidri liecina par to, kāds ir mūsu potenciāls izdarīt "ekonomisko izrāvienu". Ir īpaši jāatbalsta tie uzņēmumi, kuri eksportē Latvijā ražotas preces un pakalpojumus, tostarp kokrūpniecībā un citās tradicionālajās nozarēs.

Risinājumi "Uzņēmējdarbības veicināšana un MVU"

- VID, PVD un citu kontrolēs iestāžu darbība – atbalstošas uzņēmējdarbības vides radīšanai; konsultatīva, nevis sodoša attieksme; ierēdniecība, kas koncentrējas uz jautājumiem "pēc būtības"; "klusēšanas-piekrišanas" princips visās iestādēs.
- Būtiski jāpārstrādā Likums par grāmatvedību, ņemot vērā mūsdienu e-iespējas un Skandināvijas valstu pieredzi, tostarp iespēju EDS vest grāmatvedības uzskaiti. Maksimāli jāvienkāršo uzņēmējdarbības licencēšana un reglamentēšana.
- Steidzami nepieciešams vienkāršot un paātrināt būvniecības saskaņošanas procedūras un būvvalžu darbu, tostarp būvniecības saskaņošanas procesa digitalizēšana vēlākais līdz 2019. gada jūlijam.
- Vienkāršosim un pēc iespējas nepiemērosim valsts atbalsta programmām birokrātiski smagnējos FM valsts atbalsta nosacījumus; meklēsim veidus, kā mazināt ES regulējuma apjomu un slogu salīdzinājumā ar citām ES valstīm (regulu, direktīvu ieviešana).
- Fundamentālas pārmaiņas LIAA ārvalstu investīciju piesaistē un apkalpošanā – gan mērķtiecīga un profesionāla piedāvājuma veidošana dažādām nozarēm un uzņēmumiem, gan valsts un pašvaldību iestāžu aktivizēšana investoriem praktisku jautājumu risināšanā, gan ārvalstu investīciju projektu sasaiste ar ES fondu atbalsta iespējām, gan augstu amatpersonu vizīšu organizēšana utt.

Risinājumi "Lai atgrieztos darbā visi, kas var strādāt"

- NVA bezdarbnieku apmācības sistēma – Ekonomikas ministrijas ziņā, tā jāreformē. Joprojām trūkst kvalitatīva piedāvājuma konkrētu darba tirgū pieprasītu zināšanu un praktisko iemaņu apguvei, kā arī ambīciju, piem., piedāvāt efektīvākus risinājumus, kā novērst ilgtermiņa bezdarbnieku atkarības un veselības problēmas. Netiek arī piedāvāta ātra un administratīvi vienkārša specifisko iemaņu apguve konkrētu nozaru vai investoru vajadzībām.

Risinājumi "Eksporta veicināšana un zinātnes komercializācija"

- JKP kā prioritāti atbalstīs 1,5 % no IKP finansējuma atvēlēšanu zinātnei. Apvienojot neefektīvos centrus, samazināsim zinātnisko institūciju skaitu līdz 15. ES fondu atbalsts pēc 2021. gada prioritāri tiks piešķirts tiem projektiem, kuri saņēmuši labu novērtējumu *Horizon 2020* programmā un piedāvā komercializācijas iespējas.
- Pārveidosim Patentu valdi par iestādi, kas ne tikai birokrātiski apstrādā patentu pieteikumus un sūdzības, bet ir atbildīga par intelektuālā īpašuma politikas attīstību, kā arī apmācību šajā jomā.

- Paplašināsim eksporta garantiju pieejamību uz ES un OECD valstīm arī uzņēmumiem ar eksporta apgrozījumu virs 2 miljoniem eiro.
- Būtiski palielinot riska tolerances līmeni (Valsts attīstības bankai peļņas gūšana nav jāizvirza par galveno mērķi), *Altum* uzņēmēju atbalsta programmas inovatīvu, zināšanu-ietilpīgu projektu aizdevumiem, garantijām un riska kapitālam darīsim daudz pieejamākas.
- Steidzami jāveic labojumi Jaunuzņēmumu darbības atbalsta likumā, tostarp paredzot kvalificēties privātajiem investoriem un attiecinot konvertējamus aizdevumus kā investīciju veidu; veicot izmaiņas maksātnespējas likumā, būtiski paātrināt un vienkāršot jaunuzņēmumu likvidācijas procesus.

8. Cilvēks – galvenā vērtība

Mūsu vīzija. Izglītības un zinātnes jomas virsuzdevums ir nodrošināt radošas, patriotiskas un pašpietiekamas personības attīstību. Izglītība ir svarīga ikvienam cilvēkam, ģimenei, sabiedrībai un valstij kopumā. Tā ir ceļš uz cilvēka individuālās dzīves kvalitāti, zināšanu sabiedrības veidošanu un valsts ekonomisko izaugsmi un labklājību. Cilvēks ir galvenā vērtība, tāpēc jo gudrāki, pilsoniski aktīvāki un kārtīgāki cilvēki, jo labāka un veiksmīgāka valsts.

Risinājumi “Vispārējā un augstākā izglītība, zinātne”

- Atbalstīsim un pilnveidosim iesākto lietpratības pieejā balstīto mācību satura reformu “Skola2030”.
- Atbalstīsim uzsāktās skolotāju izglītības reformu, kas papildus arī paredz samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprinās resursu koplietošanu. Pilnveidosim pedagogu izglītības un tālākizglītības sistēmu, kā arī mazināsim pedagogu atalgojuma nevienlīdzību, kas veicinās darba kvalitāti, kā arī piesaistīs jaunos profesionāļus.
- Pilnveidosim skolu finansēšanas principu (nauda seko skolēnam), veicinot caurspīdīgumu valsts un pašvaldību finanšu aprēķinos un nodrošinot vienlīdzīgu finansējumu ikvienam Latvijas bērnam.
- Skolu tīkla sakārtošanai izmantosim kvalitatīvās pētījumu metodes: izvērtēt katras skolas pedagoģisko devumu ar neatkarīgu ekspertu palīdzību. Mazo lauku skolu saglabāšanai un to funkciju paplašināšanai aicināsim pašvaldības, vietējās kopienas un skolas pārstāvjus izstrādāt katras skolas specifiskai tālākas attīstības plānu un nodrošināsim mazo lauku skolu (bērnu skaits skolā 50-100) saglabāšanu ar dažādu pieeju un metožu izstrādēm, t.sk., digitālās vides risinājumiem.
- Pilnveidosim pāreju uz mācībām valsts valodā, nosakot, ka mācības valsts valodā tiek īstenotas, sākot ar pirmsskolas posmu. Tomēr neierobežosim privātās izglītības iestādes, kurās daļa no mācību satura tiek nodrošināta mazākumtautību vai ES valodās.
- Ieviesīsim latgaliešu valodas apguvi un Latgales novadmācību valsts un pašvaldību finansētajās skolās Latgalē.
- Augstākajā izglītībā ieviesīsim skolotāju – mentoru institūciju, kā arī atbalsta sistēmu studentiem, kuri studē valsts tautsaimniecības attīstībai nozīmīgās studiju programmās.
- Īstenosim finansējuma sadali augstākajai izglītībai, atbilstoši Pasaules bankas ieteikumiem.

- Pakāpeniski palielināsim finansējumu zinātnei līdz vismaz 1% no IKP, tādējādi nodrošinot pētniecības un inovāciju attīstību Latvijā.
- Nodrošināsim tiesisku ietvaru labu ārvalstu pasniedzēju piesaistei pastāvīgam darbam Latvijas augstskolās.
- Mazināsim administratīvo un birokrātisko slogu mācībspēkiem - izglītības procesu kontroles pārvirzīšana uz izglītības rezultāta izvērtējumu.
- Popularizēsim un attīstīsim profesionālo izglītību atbilstoši tautsaimniecības pieprasījumam, kā arī tiešā sasaistē ar darba devējiem.
- Veicināsim iekļaujošās izglītības īstenošanu visos izglītības līmeņos.
- Izveidosim starptautiska līmeņa IKT augstskolu.

9. Ģimenes dzīves kvalitāte un sociālais nodrošinājums

Mūsu vīzija. Stipras un veselīgas sabiedrības un tautas ataudzes pamatā ir stabilas un sociāli aizsargātas ģimenes, novēršot situāciju, ka ģimenes ar bērniem tiek pakļautas lielākam nabadzības riskam. Vienlaikus, novērtējot Latvijas senioru devumu valsts kopējā attīstībā, valsts tiecas uz to, lai nodrošinātu saviem senioriem pēc iespējas cieņpilnas vecumdienas.

Ikviens sabiedrības loceklis var nonākt dzīves situācijā, kad ir nepieciešams īslaicīgs vai pastāvīgs ārējs atbalsts dzīves noregulēšanā. To apzinoties, ģimenes uzmanība jāpievērš sociāli visneaizsargātāko grupu atbalstam ar mērķi panākt šo cilvēku pilnvērtīgu un patstāvīgu iekļaušanos sabiedrības dzīvē. Jebkura valsts nodrošināta sociālā pakalpojuma centrā ir tā saņēmējs, nevis birokrātiskas valsts pārvaldes procedūras.

Risinājumi “Nevienlīdzības un nabadzības mazināšana”

- Tuvāko trīs gadu laikā sasniegsim ģimenes valsts pabalsta apmēru 50€ par pirmo bērnu, 100€ par otro un 150€ par trešo un katru nākamo bērnu.
- Tuvāko divu gadu laikā ar IIN neapliekamais minimums pensijām sasniegs 500€ mēnesī, minimālā pensija – 200€ mēnesī.
- Vienosimies par saprātīga izmēra primārā mājokļa neaplikšanu ar NĪN.
- Virzīsimies uz sociālo apdrošināšanas iemaksas pensiju kapitālā pilnā apmērā no vecāku pabalsta par bērna kopšanas laiku.
- Turpināsim/paplašināsim ALTUM atbalsta programmu ģimenēm ar bērniem mājokļa iegādei/renovācijai, tai skaitā ģimenēm ar zemiem ienākumiem. Virzīsimies uz vienota mājokļa standarta (minimālo prasību) izstrādi ģimenēm ar bērniem.
- Sniegsim mērķtiecīgu finansiālu atbalstu audžuģimenēm, aizbildņiem un adoptētājiem, kā arī nodrošināsim nepieciešamos sociālos pakalpojumus.
- Turpināsim deinstitutionalizācijas projektu un attīstīsim specializētus sociālos pakalpojumus atbilstoši mērķa grupas vajadzībām.
- Veicināsim cilvēku ar ģimenes vajadzībām nodarbinātību.
- Ieviešim sociālās uzņēmējdarbības likuma normas ar konkrētiem mehānismiem kā resursu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai Latvijā.

- Atdalīsim sociālo pakalpojumu finansēšanas, kvalitātes vadības un pakalpojuma sniegšanas funkcijas. Pakāpeniski novirzīsim valsts un pašvaldības institūciju pakalpojumus privātajam pakalpojumu sniedzējiem.
- Apzinoties sociālā darba speciālistu lomu darbā ar sociāli neaizsargātām sabiedrības grupām, atbalstīsim šo speciālistu profesionālo sagatavošanu saskaņā ar valsts vajadzībām.
- Mainīsim regulējumu, lai atstātu atbildīgajam sociālajam darbiniekam lielākas manevra iespējas konkrētu problēmsituāciju efektīvai risināšanai, vienkāršosim izvērtēšanas un lēmuma pieņemšanas procedūras.
- Mainīsim uz institūcijām vērsto sistēmu, kurā cilvēkam krīzes situācijā pašam ir jāpierāda, ka viņš ir krīzes situācijā.
- Pakāpeniski ieviesīsim Minimālā ienākuma līmeņa (MIL) pieeju sociālās palīdzības sistēmā.

10. Veselība – būsim sveiki, veseli

Mūsu vīzija. Veselības aprūpes budžets jāpalielina, lai celtu nozares darbinieku algas, tomēr galvenajam uzsvaram jābūt uz reformām, kuras ietvers pakalpojumu tarifu un slimnīcu tīkla pārskatīšanu, pakalpojumu groza izvērtēšanu, privāto pakalpojumu sniedzēju un apdrošinātāju iesaisti, e-veselības ieviešanu. Ja veselības nozarē ieviestu modernu IT sistēmu, mazinātos iespējas viltot datus, samazinātos ēnu ekonomika un krāpšanās ar manipulāciju “virspiemērošanu”. Arī slimības lapu joma ir augsne korupcijai un VSAA apkrāpšanai. Mūsu valstī tiek sagatavoti jaunie ārsti, bet uz 300 rezidentiem vēl nesen bija tikai 200 vietas rezidentūrā – pārējie aizbrauc. Nevienlīdzīgi un realitātei neatbilstoši ir veselības aprūpes tarifi, salīdzinot, piemēram, invazīvās un rutīnas procedūras.

Risinājumi “Kvalitatīvi veselības pakalpojumi”

- Veselības nozares finansējums ir bijis nepietiekams un turpmākos gadus veselības finansējumam ir jābūt prioritātei valsts budžetā. 4% no IKP (ap 1.2 miljardi eiro) veselības finansējums 2020.gadā būtu atbalstāms mērķis.
- Jālabo veselības aprūpes finansēšanas likuma netaisnība attiecībā pret MUN maksātājiem, pašnodarbinātajiem, patentu maksātājiem un citām grupām, kas izmanto valsts akceptētus saimnieciskās darbības režīmus, bet tiek izslēgti no veselības pakalpojumu saņemšanas.
- Budžeta stabilitātes kontekstā ir jāsauglabā 1% no sociālajām iemaksām novirzīšana veselības aprūpei, tādējādi papildinot veselības finansējumu un motivējot iedzīvotājus iesaistīties nodokļu maksāšanā.
- Valstij tuvāko gadu laikā jātiecas sasniegt neierobežotu skaitu laikus pieejamu un pamatotu izmeklējumu, tajā pašā laikā sodi jāpiemēro tiem, kas sistēmu izmanto ļaunprātīgi. Gaidīšanas laiks, lai uzsāktu onkoloģisko ārstēšanu, veiktu datortomogrāfiju un neakūtas operācijas, tiks samazināts. Pacientu līdzmaksājums jāsamazina, lai neatturētu vērsties pie ārsta.
- Steidzami jāpārskata medicīnisko pakalpojumu tarifi, lai tie atbilstu reālajām izmaksām.
- Jānosaka stingrāki kvalitātes kritēriji ģimenes ārstiem, piem., aktīvāki preventīvie pasākumi.

- Lai apstādinātu straujo ārstniecības personāla aizbraukšanu, ārstu algu gada laikā celsim līdz vismaz 1700 eiro “uz rokas”; medmāsu algas līdz vismaz 800 eiro “uz rokas”.
- Jāpārskata kompensējamo zāļu saraksts, izvēloties zāles ar augstāko efektivitāti. Jāveicina kopēji iepirkumi visām Baltijas valstīm (nevis konfidenciāli bilaterāli līgumi), zāļu cenu apstrīdēšana sarunās ar piegādātājiem, NVD atzinumu par zāļu iekļaušanu vai neiekļaušanu sarakstā lielāka neatkarība un caurskatāmība.
- Jāstiprina sociālie dienesti, lai būtu reāli cilvēki, kas ir motivēti panākt rezultātu, piemēram, asistēt alkoholisma ārstēšanā; izveidot īpašu programmu, lai veicinātu tādu organizāciju darbību, kuras palīdz atgriezties darba vidē tiem ilgstoši neestrādājošajiem, kuras skar veselības problēmas, alkohols vai citi apstākļi.

Risinājumi “Azartspēles un ātrie kredīti”

- Pilnībā tiks likvidētas “spēļu elles” mikrorajonos un mazpilsētu centros. Paliks tikai dažas spēļu zāles Rīgas četrus un piecus zvaigžņu viesnīcās.
- Ieviesīsim obligāto reģistrēšanos visās spēļu zālēs Latvijā (pašreiz tāda ir tikai kazino), lai kontrolētu azartspēļu atkarības nonākušo cilvēku piekļuvi azartspēlēm.
- No azartspēļu nodevām izveidosim fondu, kas sniegs atbalstu tiem, kuri ir atkarīgi no azartspēlēm, cenšoties palīdzētu atkarības varā nonākušiem cilvēkiem un viņu ģimenēm.
- Līdzīgi, kā tas ir Igaunijā, Izložu un azartspēļu inspekciju integrēsim VID struktūrā, lai mazinātu birokrātisko aparātu, veicinātu datu apriti ar citām VID struktūrām un vēršanos pret likumpārkāpējiem.
- Līdzīgi kā ar alkoholu, tabaku un azartspēlēm, arī ātro kredītu firmas/pakalpojumus būs aizliegts reklamēt plašsaziņas līdzekļos.
- Fiziskās personas maksātspējas procesu būs iespējams sākt, ja parādu kopējā summa pārsniegs 2000 eiro (pašreiz 5000 eiro).

11. OIK mazināšana un energoefektivitāte

Mūsu vīzija. Ņemot vērā pasaules tendences un priekšrocības, ko sniedz atjaunojamās enerģijas izmantošana kā viena no aprites ekonomikas sastāvdaļām, Latvijai jāvirzās uz ekonomiski pamatotu atbalsta sniegšanu alternatīvajai enerģijai. Katru gadu Latvijas iedzīvotāji un uzņēmēji nepareizi mērķētā OIK samaksā aptuveni 200–250 miljonus eiro, kas mazina valsts konkurētspēju.

Risinājumi “Obligātā iepirkuma komponente”

- Steidzami jāiesniedz Konkurences ģenerāldirektorātam Briselē adresēt paziņojums, ka Latvija nekavējoties pārstāj valsts atbalsta sniegšanu TEC-2; OIK atbalstu nedrīkst sniegt enerģijas ražotājiem par enerģiju, kuras ražošanā netiek izmantoti atjaunojamie energoresursi.
- *Latvenergo* uzkrātais kapitāls 454 miljonu eiro apmērā ir jānovirza OIK fiksētās maksas samazināšanai patērētājiem, nevis *Latvenergo* atbalstam līdz 2028. gadam.
- Jebkura blēdīšanās un atbalsta nosacījumu neievērošana (krāpšanās ar kurināmo, enerģijas ražošanas efektivitātes nesasniegšana vai enerģijas ražošanas neatbilstošā veidā), ir jāsoda ar tūlītēju atļaujas anulēšanu.

- Lai izvairītos no situācijām, kad OIK atbalsta atļauja tiek ieviesta formāli, noteikumos jāparedz, ka izsniegtās kvotas jauda vismaz 90 % apmērā jāsasniedz ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā.
- Atjaunojot subsidētās elektroenerģijas nodokli (SEN) OIK atbalsta saņēmēju ienākumiem, valsts budžetā papildus tiks iegūti vismaz 30 miljoni eiro.
- Strauja valsts uzņēmumu “Sadales tīkls” un “Augstsprieguma tīkls” izmaksu un investīciju plānu optimizācija – sadales/pārvaldes tarifi Latvijā ir visaugstākie Baltijā.
- Atbalstīsim nacionālā gāzes termināļa – Skultes LNG – realizāciju, lai nodrošinātu gāzes piegādes neatkarību no Krievijas..
- Lai sakoptu Latvijas dzīvojamo fondu, galvenokārt veicot vienkāršotu renovāciju, nepieciešams ieviest vienkāršus finanšu instrumentus, piemēram, bezprocentu aizdevumus, valsts garantijas vai grantus.

12. Satiksme un transporta nozare

Mūsu vīzija: Profesionāli vadīta tranzīta un loģistikas nozare nodrošina ostu kā Latvijas tautas stratēģisko aktīvu un dzelzceļa infrastruktūras efektīvu izmantošanu, mazinot korupcijas riskus un izskaužot ekonomiski nepamatotus tēriņus. Latvijas ģeogrāfiskais novietojums jāizmanto kravu plūsmas pievienotās vērtības palielināšanai, un Rīga jāveido par atzītu Ziemeļeiropas aviācijas mezglu. Transporta sistēmai jānodrošina sabiedrības mobilitātes vajadzības un jāveicina ērtāka un ekonomiska videi draudzīgāku pārvietošanās veidu izmantošana.

Risinājumi “Gudra transporta politika”

- Lielās ostas pārņemsim pilnā valsts kontrolē, to pārvaldē piemērojot OECD valsts kapitālsabiedrību pārvaldības principus un nodrošinot efektīvāku resursu izmantošanu. Pārskatīsim nomas līgumus ostās, lai infrastruktūru varētu pārdot vai iznomāt investoriem.
- Veiksime valsts a/s “Latvijas dzelzceļš” restrukturizāciju un izmaksu samazināšanu, pārskatot biznesa modeli un investīciju programmu, izstrādājot ilgtermiņa darbības plānu un atdalot infrastruktūras pārvaldīšanu no kravu pārvadājumiem.
- Atteiksimies no dzelzceļa elektrifikācijas projekta vai īstenošim to ierobežotā apjomā: Rīgas-Daugavpils virzienā. Veiksime pārrunas ar Eiropas Komisiju par iespējām ietaupītos līdzekļus pārdalīt citām videi draudzīgām infrastruktūras un mobilitātes veicināšanas programmām.
- Rūpīgi sekosim “Rail Baltica” projekta īstenošanai, nodrošinot savlaicīgu un profesionālu ar projekta virzību saistīto stratēģisko lēmumu pieņemšanu, piesaistīsim projekta īstenošanai lietpratējus ar labu reputāciju un starptautisku pieredzi dzelzceļa infrastruktūras projektu īstenošanā. Atbalstīsim “RB Rail” kopuzņēmuma Rīgā darbību, lai tā lēmumi būtu caurspīdīgi, neatkarīgos aprēķinos balstīti un dalībvalstu revīzijas iestādēm pieejami. Rūpēsimies par visu ieinteresēto pušu iesaisti nozīmīgāko “Rail Baltica” publiskās infrastruktūras objektu plānošanā, lai pēc iespējas pilnvērtīgi izmantotu to potenciālu.
- Turpināsim mērķtiecīgu autoceļu atjaunošanu visā Latvijā, īpašu uzmanību pievēršot ceļiem ar augstu satiksmes intensitāti un ceļiem uz novadu centriem. Lai nodrošinātu ilgtermiņā prognozējamu finansējumu autoceļu remontiem, sarunās par jauno Eiropas Savienības daudzgadu budžetu iestāsimies par tikpat lielu finansējumu kā esošajā “aplaksnē”.

- Veiksīm sabiedriskā transporta maršrutu tīkla pārplānošanu ar prioritāti dzelzceļam un savienotajiem reisiem; 2019. gadā izsludināsim konkursu uz visu jauno maršrutu tīklu ar mērķi iegūt ar kaimiņvalstīm samērojamu dotāciju apjomu uz vienu pārvadāto pasažieri.

13. Neatkarīgi un stipri mediji

Mūsu vīzija. Latvijas sabiedriskie mediji finansējuma trūkuma dēļ darbojas izdzīvošanas režīmā, lai gan to uzdevums ir nodrošināt Latvijas sabiedrību - gan tepat, gan ārvalstīs dzīvojošos cilvēkus - ar kvalitatīvu un daudzveidīgu saturu. Veselīgai un drošai mediju videi ir svarīga vieta uz nākotni vērstas sabiedrības veidošanā. Tai pat laikā pašvaldības kropļo mediju tirgu, piedāvājot nekritiskus bezmaksas materiālus kvalitatīva medija vietā, tādējādi neļaujot neatkarīgiem medijiem izdzīvot.

Risinājumi “Adekvāts finansējums sabiedriskajiem medijiem”

- Izveidosim koncentrētu, paredzamu un taisnīgu valsts finansējuma sistēmu sabiedrisko mediju darbam.
- Nodrošināsim sabiedriskajam medijam pienācīgu valsts finansējumu kvalitatīvai, daudzveidīgai un radošai žurnālistikai, kas spēj pretoties viltus ziņu izplatībai un stiprina sabiedrības vienotību un drošību. Vienlaikus ar finansējuma palielināšanu liksim sabiedriskajam medijam atstāt reklāmas tirgu, lai nekropļotu konkurenci un palīdzētu stiprināt privāto mediju neatkarību. Koncentrēsim vienuviet lēmumu pieņemšanu par valsts atbalstu privātajiem plašsaziņas medijiem, kas būs koordinēts, mērķēts uz sabiedrības būtiskajām interesēm un pieejams kvalitatīvai žurnālistikai, it īpaši pētnieciskajai žurnālistikai, arī komerciālajos medijos.
- Uzlabosim kvalitatīva sabiedrisko mediju satura piedāvājumu krievu valodā, ļaujot sabiedriskajam medijam paplašināt savu auditoriju un stiprināt kopienu savstarpēju saprašanos.
- Sabiedrisko mediju ne tikai nomināli, bet reāli pārveidosim par vienotu organizāciju, kas iegūst no dažādu kanālu (interneta, radio un televīzijas) sinerģijas, un veicināsim sabiedriskā medija satura pieejamību ārpus Latvijas.

14. Kultūra

Mūsu vīzija. Latviskās kultūras attīstība un aizsardzība ir nacionālās identitātes un drošības garants.

Risinājumi “Gudra kultūras politika”

- Mērķtiecīgi strādāsim pie atalgojuma palielināšanas kultūras nozarē, nosakot to par galveno jomas prioritāti.
- Iespēju robežās palielināsim VKKF bāzes finansējumu.
- Nodrošināsim Latvijas simtgades programmu izvērtējumu un labāko sasniegumu pēctecību.
- Pabeigsim Latvijas Okupācijas muzeja, Jaunā Rīgas teātra un Rīgas pils muzeju renovāciju, laicīgi plānojot kvalitatīvu satura nodrošinājumu. Turpināsim darbu pie Nacionālās koncertzāles izveides Rīgā, piesaistot dažādus finanšu avotus.
- Aktualizēsim jautājumu par Nacionālās nozīmes kultūras Institūciju īpašumu piederību.

- Definēsīm nacionālo pasūtījumu kultūrizglītībā visos izglītības līmeņos, ņemot vērā Latvijas kultūras attīstības un darba tirgus vajadzības.
- Strādāsīm pie strukturālām pārmaiņām, lai uzlabotu mūzikas profesionālās ievirzes skolu kvalitāti.
- Atbalstīsīm mazākumtautību nevalstiskās organizācijas, paplašinot mazākumtautību iespējas aktīvi piedalīties Latvijas kultūras un sabiedriskās dzīves procesos.

15. Latviešu valoda un diaspora

Mūsu vīzija. Latviešu valoda (un tās reģionālie dialekti un izloksnes) ir galvenais Latvijas iedzīvotāju identitāti veidojošais faktors, tāpēc valsts pienākums ir nodrošināt latviešu valodas lietošanai un attīstībai labvēlīgus apstākļus.

Risinājumi “Latviešu valoda un diaspora”

- Valsts apmaksātā izglītība līdz vidusskolai – tikai latviešu valodā. Latviskās plašsaziņas līdzekļu telpas stiprināšana – sabiedrisko plašsaziņas līdzekļu attīstība, piesaistot sabiedrisko mediju finansējumu noteiktam % no valsts IKP; kvalitatīva satura veidošana latviešu valodā.
- Latviešu literatūras attīstībai labvēlīgu apstākļu veicināšana un latviešu valodas “digitalizācija” – pilnvērtīgu valodas lietošanas iespēju nodrošināšana digitālajā vidē.
- Kvalificēta darbaspēka trūkuma apstākļos maksimāli informēt tautiešus pasaulē par jaunām darbavietām Rīgā un reģionos.
- Paplašināt un aktīvāk piedāvāt pirmā mājokļa programmas iespējas tiem, kas domā atgriezties vai jau ir pieņēmuši lēmumu to darīt; skolās ieviest īpašu integrācijas programmu diasporas tautiešu bērniem, kuriem ir grūtības iekļauties Latvijas izglītības sistēmā.
- Diasporas pārstāvju tīklus dažādās pasaules valstīs nepieciešams iesaistīt eksporta un investīciju veicināšanas pasākumos, kas motivētu saglabāt saikni ar Latviju un dalīties ar savu pieredzi un kontaktiem noteiktās jomās (zināšanu pārnese).